

FRI – BLADET

Oktober 2007

Samarbetsblad för svenska friluftsmuseer

Redaktör: Karin Blent, Stiftelsen Skansen, Box 27807, 115 93 Stockholm, Tel. 084428148,

E-post: karin.blent@skansen.se

Layout: Inga-Lill Hellqvist

Bästa FRI-vänner!

Vi riktar en stort tack till Upplandsmuseet för ett mycket trevligt och väl organiserat FRI-möte. Nedan följer en kortfattad rapport från mötet och verksamhetsberättelsen för det gångna året. Med detta FRI-blad får ni även det senaste utkastet till Policy för levande samlingar på friluftsmuseer. Före 1 december 2007 skall alla ha kommit in med sina reaktioner på dokumentet, se nedan. Bifogat får ni även två intressanta artiklar som behandlar museihistoriskt värdefulla miljöer på två av våra friluftsmuseer, nämligen Jamtli och Murberget. Vi kommer att återknyta till dem längre fram i vårt arbete med värdering och klassificering av bebyggelsen på friluftsmuseerna.

Redan nu vill jag påminna er om att boka in 19-21 februari i almanackan för 2008.

Den 19 februari anordnas en speciell träff på Jamtli för pedagoger på friluftsmuseerna och de följande två dagarna hålls NCK's vårkonferens på temat målgruppsspecifik kulturarvspedagogik. För program se www.nckkultur.org.

Till sist, Maria Nyman-Nilsson på Fredriksdal har tagit över som representant för FRI i POM, efter Else-Marie Strese.

Bästa hälsningar
Karin Blent

Rapport från FRI-mötet i Uppsala

Årets möte i Uppsala var uppdelat på en inomhus- och en utomhusdag. I Upplandsmuseets hörsal blev vi första dagen informerade om Upplandsmuseets arbete med databasen Primus. Antikvarie Barbro Björnemalm visade hur man börjat lägga in byggnaderna och föremålen på Disagården i Primus och vilka olika sökmöjligheter som finns i detta system. Upplandsmuseet har haft Primus sedan 2005. I Sverige är det tre museer förutom Upplandsmuseet som arbetar med Primus. Det är Nordiska museet, Designarkivet i Nybro och Armemuseum. I Primus arbetar man i olika moduler, t ex föremål, foto, byggnad, film, ljud, person m m. Däremot saknas moduler för växter och djur. Att få till sådana moduler är en fråga av intresse för FRI som vi bör ta med oss i det fortsatta arbetet. Jamtli har fått i uppdrag att testa konvertering från Sofie.

Vidare redogjorde Katarina Ek-Nilsson, fil dr i etnologi och vice ordförande i Föreningen för genusfrågor i museerna, för sin genusgranskning av verksamheten på Disagården. Katarina pekade bl a på det faktum att friluftsmuseerna tillkommit som "manliga projekt" och att det ofta varit fråga om räddningsaktioner och att representativiteten verkligen kan diskuteras. Katarina menar att själva livet, vardagslivet idag, saknas på friluftsmuseerna. Vi måste ta fram kunskap om människorna som levt i miljöerna, "låta livet komma fram". Med temavisningar och i olika programpunkter menar Katarina att det är lättare att anlägga ett genusperspektiv, erbjuda en "nyckelhålstitt". Det finns en risk att det blir för allmänt. "Man" och passiva verbformer används för mycket.

Under rubriken Etnobiologi+FRI= Sant presenterade Håkan Tunón, forskare vid centrum för biologisk mångfald (CBM), det tredje bokverket i serien Etnobiologi i Sverige. Han redogjorde även för sina tankar hur samarbetet mellan etnobiologin och friluftsmuseerna kan utvecklas.

Disagården. Foto: Karin Blent

Friluftsmuseerna, menar han, kan fungera som skyltfönster när det gäller att sprida traditionell kunskap och att samla in sådan, bl a "varför-kunskapen" som han menar är dåligt beskriven. Med traditionell kunskap avser han den tysta kunskapen som förts vidare genom generationer, men som vi idag riskerar att tappa bort. Håkan förslog en interaktiv kunskapsportal där vi alla skulle kunna lägga in idéer om vad man kan göra samt "stöta och blöta" frågor kring pedagogik m m.

Efter lunch gick en liten grupp som var speciellt intresserade av frågor kring försäljning i museibutiker och kulturhistorisk handel till ett eget möte. Flera av deltagarna i butiksgruppen var intresserade av att bilda en arbetsgrupp avseende försäljning på friluftsmuseer. En kort inventering visade att arbetsmetoder och förhållningssätt varierar men också att det finns önskemål om att skapa gemensamma strategier både av praktisk och principiell art. Gruppen beslöt att träffas åter i anknytning till Fomexmässan i januari på Skansen.

Övriga fick ta del av rapporter från de särskilda uppdrag som lagts ut på tre av våra friluftsmuseer. Cecilia Wånge från Fredriksdal berättade om arbetet med den Policy för levande samlingar på friluftsmuseer som de haft huvudansvaret för att ta fram. Nästa steg blir att förankra dokumentet på respektive museum. Före 1 december 2007 skall alla ha kommit in med sina reaktioner på dokumentet. Får vi ett positivt gensvar så fastställs dokumentet. Därefter bör vi bestämma oss om vi skall arbeta vidare med inventeringar över vad vi har i de levande samlingarna och vilken kompetens vi besitter på växt- och djursidan på respektive museum.

Henrik Zipsane rapporterade om hur arbetet fortskrider inom Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik. NCK's uppdrag är att anordna seminarier, konferenser och kurser samt arbeta med utvecklingsprojekt. På hemsidan www.nckkultur.com finns information om vilka seminarier, konferenser m m som är planerade under 2007 och 2008. Där läggs också rapporter in samt information om vad som händer på andra institutioner. Den 17 och 18 oktober 2007 anordnas en Kulturarvspedagogisk workshop på temat: Brännande frågor. Den 20-21 februari 2008 är det dags för NCK's årliga vårkonferens på Jamtli. Dagen före, den 19/2, ordnas en speciell träff för pedagoger på friluftsmuseer. Henrik berättade även om två utvecklingsprojekt som just nu pågår på Jamtli, "Xpress", som går ut på att få skoltrötta ungdomar att gå tillbaka till skolan, samt "Seniort medborgarskap som lärande".

*Kossan Disabella
på Disagården*

Linnés Hammarby. Foto: Karin Blent

Susanna Lovén berättade att man på Torekällberget samarbetar med Solrosen, en mötesplats för asylsökande i Södertälje, för att erbjuda ett bättre mottagande av dessa. Det är främst fritidsbarn som på Torekällberget får möta djur och kultur i en lugn och småskalig miljö. Museet får med detta projekt en möjlighet att utvärdera sitt eget arbete och se vad de själva kan bidra med och vad som är unikt med museet.

Cortina Lange berättade om Skansens "Sparbanksprojekt" som går ut på att ge historiska perspektiv på vår samtid och att hitta former för ett historiskt berättande som involverar och ger individen möjlighet att relatera till sitt eget liv. Det övergripande målat är att hitta metoder för gestaltning av ett immateriellt värde. I detta fall trygghet.

Karin Blent meddelade kort att den arbetsgrupp som tillsattes på förra mötet för att arbeta med kulturhistorisk värdering och klassificering av bebyggelsen på friluftsmuseerna inte kommit vidare i sitt arbete. Arbetsgruppen enades om att försöka få till en träff i början av 2008.

Andra dagen besökte vi Linnés Hammarby där biträdande länsantikvarie Jan-Helmer Gustafsson berättade om arbetet med kulturresevatsbildningen kring Linnés Hammarby.

Vi fick också en visning av Linnés bostad och en guidning i trädgården. Lunch intogs på anrika Odinsborg i Gamla Uppsala. På vägen till Disagården berättade Hans Göthberg, arkeolog på Upplandsmuseet, om fornlämningsområdet Gamla Uppsala och kyrkan samt vad de senaste undersökningarna givit för ny kunskap om området och dess historia. På Disagården berättade personalen om verksamheten och vi fick titta på det senaste förvärvet, ett soldattorp som var under uppförande. Dagen avslutades med kaffe och våfflor före återresa till Uppsala.

FRI's verksamhetsberättelse för perioden 2006 09 01 – 2007 08 31

Värd för FRI- mötet denna gång var Murberget i Härnösand. Temat för årets möte var hantverk och slöjd. Bengt Edgren hälsade välkommen och inledde mötet med att berätta om återuppbyggnaden av Ångermanlandsgården, som delvis förstördes genom en anlagd brand i april 2002 och de frågor som man ställs inför i en situation som denna.

Under rubriken Gränsskridande förmedling av kulturarvet redogjorde Mona Nilsson för samarbetet med konstnärer som arbetat i miljöerna och Thomas Nilsson för museets satsningar under mångkulturåret. Åsa Bodén barnbarn till museets grundare Theodor Hellman berättade om sin farfar och farmor och livet i prästgården som nu återförts till 1940-talet och den tid när Theodor och Vendela bodde där.

De museer som fått särskilda uppdrag inom FRI rapporterade från sina arbeten. Per Lindahl, Fredriksdal, redogjorde för det utkast till Policy och förvaltningsplan för levande samlingar på friluftsmuseerna som man arbetat fram. Jamtli, Skansen, Gamla Linköping och Vallby anmälde sig som intresserade att ingå i den arbetsgrupp som skall arbeta vidare med frågor som rör det levande kulturarvet. Cecilia Wänge representerar FRI i programrådet för Nationella programmet för traditionell och lokal kunskap relaterat till bevarande och hållbart nyttjande av biologisk mångfald.

Henrik Zipsane, Jamtli, informerade om Nordiskt centrum för kulturarvspedagogik. På hemsidan nckultur.org kommer rapporter av intresse för oss alla att läggas in. Som avslutning på det nationella uppdraget kommer i februari 2007 en antologi med uppsatser, artiklar och föredrag från uppdraget. Jamtli kommer att fortsätta med konferenser inom området kulturarvspedagogik. Henrik informerade även om utgivningen av Sten Rentzhogs bok.

Karin Blent berättade om sitt arbete med klassificering och värdering av bebyggelsen på Friluftsmuseerna. Syftet med arbetet är att lyfta fram särskilt bevarandevärda miljöer sedda ur ett regionalt, nationellt, nordiskt och kanske till och med europeiskt perspektiv och för att kunna göra det utveckla ett gemensamt klassifikationssystem. Kulturen, Gamla Linköping, Vallby och Boråsmuseum -Ramnaparken anmälde sig som intresserade att ingå i en grupp som arbetar vidare med frågan inom ramen för FRI.

Efter lunch första dagen delades vi in i tre grupper för visning av olika miljöer på området: Smedstorpet, Ångermanlandsgården och Rådhuset. Före middagen på herrgården informerades vi om kyrkstölder och säkring av kyrkliga föremål inne i museets "medeltidskyrka", uppförd på 1920-talet.

Under onsdag förmiddag var temat slöjd. Vi fick en visning av den stora slöjdställning som just nu visas på museet och vi fick också prova på att slöjda själva.

Från Maihaugen i Norge var Gaute Johansson inbjuden för att presentera Primus databas. Henrik berättade att läns museerna diskuterar Primus och han ställde frågan om inte FRI bör fundera på om vi gemensamt skall verka för Primus. Henrik föreslog att vi skall ha Primus som en stående punkt på årsmötet och att Upplandsmuseet delar med sig av sina erfarenheter och vi andra tittar över och tar med oss synpunkter och tankar till nästa möte.

På årsmötet fastställdes förslaget till PM gällande friluftsmuseerna som ansvarsmuseer, Friluftsmuseerna – vem tar ansvar för det mest originella i den svenska museivärlden ? Skrivelsen skickades till Utbildnings- och kulturdepartementet den 14 september 2006.

Henrik Zipsane har för FRI skrivit till kulturnämnden i Helsingborgs stad (2007 06 14) med anledning av den omorganisation som skall genomföras där Fredriksdals museer och trädgårdar slås samman med Sofiero. Henrik framhåller i sin skrivelse Fredriksdals stora betydelse när det gäller arbetet med våra levande samlingar och vikten av att verksamheten vid Fredriksdal bibehålls fullt ut så att Sverige inte utarmas på trädgårdshistorisk och botanisk kompetens.

FRI-bladet har skickats ut till medlemmarna vid två tillfällen.

FRI's ordförande har under verksamhetsåret varit Henrik Zipsane, Jamtli, och sekreterare Karin Blent, Skansen.

*Soldattorpet Disagården, 1:e antikvarie Karin Mannberg-Wretin.
Foto: Karin Blent*

FRI – de svenska friluftsmuseernas samarbetsorganisation

Protokoll fört vid årsmötet på Upplandsmuseet den 10 september 2007

§ 1. Henrik Zipsane, Jamtli, valdes till mötets ordförande.

§ 2. Karin Blent, Skansen, valdes till sekreterare.

§3. Tuula Autio, Upplandsmuseet, och Maria Hälleberg, Gamla Linköping, valdes att justera protokollet.

§4. Verksamhetsberättelsen lästes upp och godkändes.

§5. Medlemsärenden. Inga medlemsärenden.

§6. Fastställande av eventuella avgifter. Ingen förändring av avgiften. Oförändrat 800 kronor.

§7. Val av ordförande och sekreterare för kommande verksamhetsår. Henrik Zipsane, Jamtli, valdes till ordförande och Karin Blent, Skansen, till sekreterare.

§8. Beslut om plats för nästa FRI-möte. Beslutades att nästa FRI-möte skall vara på Vallby friluftsmuseum 3-4 september 2008. Till 2009 inbjöd Britta Nyström oss att komma till Äskhults by.

§9. Rapporter: Henrik Zipsane rapporterade från AEOM's konferens i Holland och Belgien som ägde rum 26 augusti till 2 september.

§10. Övriga ärenden:

Policy för levande samlingar på friluftsmuseer. Nästa steg blir att förankra dokumentet på respektive museum. Före 1 december 2007 skall alla ha kommit in med sina reaktioner på dokumentet. Får vi ett positivt gensvar så fastställs dokumentet. Därefter bör vi bestämma oss om vi skall arbeta vidare med inventeringar över vad vi har i de levande samlingarna och vilken kompetens vi besitter på respektive museum.

Den 20-21 februari 2008 kommer NCK att bjuda in till årlig vårkonferens. Dagen innan, den 19/2, bjuds pedagogerna på friluftsmuseerna in till ett speciellt möte.

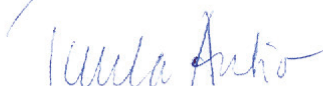
Framfördes önskemål om att alla friluftsmuseer skall skicka ut sina årsprogram till övriga friluftsmuseer, lämpligen via mail. Maillistan uppdateras.

Vid protokollet

Karin Blent

Justeras

Tuula Autio

Justeras

Maria Hälleberg